

1 МАЯ 1961 ГОДА
На гэтах здымках — калонны дэманстрантаў на Краснай плошчы ў Маскве (злева) і ў Мінску. Радасныя, шчаслівыя твары людзей. Народ дэманструе сваё пераможнае адзінства, сваю гарачую адданасць справе камунізму, сваю ўпэўненасць у будучым.
Фота В. Кунава (ТАСС) і У. Крука.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАў БССР.

№ 35 (1569)

Пятніца, 5 мая 1961 года

Цана 4 кап.

Палымянае слова

Ідзе вясна па савецкай зямлі. Абуджаецца прырода, зелянеюць каласныя палёў, зацвітаюць сады.
У гэтую незабыўную вяснавую пару, пару напружанай працы як у гарадзе, так і на вёсцы, савецкія людзі ўрачыста адзначаюць Дзень друку, дзень, калі нарадзілася старэйшая балашавіцкая газета «Правда», якая калісьці якой стаў правадыр савецкага пралетарыату Уладзімір Ільіч Ленін.

У змрочнай глыбі пакавання пераможнага нараджэння рабочай газеты «Правда» азначала вялікую перамогу расійскага пралетарыату, рост яго палітычнай самастойнасці. І яны паслядвалі царскія пасляжыткі лютасці «Правды», нічога яны не маглі зрабіць, бо праўду, як і сонца, нельга падавіць за кратамі, закаваць у кайданы. І неслася рабочая газета ў гушчы народнай лютасці ідзі, абуджала народ да барацьбы, гартвала яго волю, самастойнасць, рыхтавала да рашучых баёў з капіталістамі і памешчыкамі.

З таго часу мінула амаль паўстагоддзя — 49 год. Але якіх год! Збыліся лютасці і мсты: былая асталася, неспаспелая Расія стала на чале прайсцячага чалавечства. Цяпер да нас прыймаюцца прадстаўнікі іншых краін, каб павучыцца, як будаваць новае жыццё, як узнімаць эканоміку і культуру. І мы ахвотна прымаем на сваёй зямлі замежных гасцей, паказваем ім нашы фабрыкі і заводы, калгасы і саўгасы, інстытуты, бальніцы, школы, палаты культуры. Вучыцеся, дарогія сябры!

Мы, савецкія людзі, спраўдзілі кавалі свайго шчасця. Мы заняты мірнай стваральнай працай: будзем гарталі і сёлы, сеем збыжыну, робім станкі і машыны, здабываем вугаль і нафту, плавім сталь. Перад намі вялікая ўзлёсла мэта — будаўніцтва самагэта справядлівага ладу на зямлі — камуністычнага грамадства.

У гэтай калектыўнай працы вялікую дапамогу аказвае партыя і народ наш балашавіцкі друк, нашы газеты і часопісы. Запавядае Ленін аб тым, што газета павінна быць калектыўным прапагандыстам, агітатарам і арганізатарам мас, савецкія журналісты сцяга захоўваюць.

У савецкай краіне вялікая ўвага аддана развіццю друку. Акрамя цэнтральных, рэспубліканскіх, краевых, абласных і раённых газет, тыражы якіх з кожным годам растуць, на многіх прадпрыемствах, у калгасах, інстытутах выдаюцца шматтыражныя газеты.

Небывала размах набыла кнігавыдавецкая справа.

У прыватнасці першым усеагульнаму агульнаму савецкім журналістам ЦК КПСС азначыла: «У нашай краіне друк стаў неад'емнай часткай духоўнага жыцця народа, а савецкая журналістыка — важнейшая галіна працы».

Гэта было больш годаў назад. Старшыня калгаса «Савецкая Беларусь» Рачыцкага раёна Пятроў Пятровіч Шклярэнка прыміў дэлегацыю з Беларускага раёна. Людзі прыходзілі сюды, каб павучыцца, перамацаваць новае, перадавое.

Гаспадар быў вельмі. Ён нічога не ўтойваў. Такі ўжо звычай у савецкіх людзей: сям дасягнуў поспеху — зрабіў яго дабрачынцам тысяч, перадаў яго астафету.

Вечарэла. Старшыня калгасаў паглядзіў на свае «гэзікі», і, мабыць, абіраўся пачынаць Шклярэнку руку на развітанне. Але гаспадар не спяшаўся.

— Есць у нас чыя адна навіна, — сказаў ён і паказаў у бок мурванага кароўніка. — Там мы гадзем цялят падсасна-грудным спосабам. — Шклярэнка пахвочу да кароўніка, а за ім і гэці.

— Добрая, цяляці! — пахваліў адзін са старшын, зайшоўшы ў памяшканне.

— За год адна карова выпявае сваім малаком 10—12 цялят, — тлумачыць Пятроў Пятровіч. — Заўважце, што пры падсасна-грудным утрыманні мы не мелі ніводнага выпадку хваробы цялят.

— Кароў паўна, падбіраеце малочных? — спытаў хтосьці з экскурсантаў.

— Так, падбіраем кароў з удоем не менш трох тысяч літраў малака за год.

Якім выгодам мае? Пры падсасна-грудным спосабам менш традзіцца працы і грошай на вышук цялят, значыць, у калгасе стварэцца база для росту і развіцця прадукцыйнага малаочнага гатунку. Пры гэтым спосабам цяляты хутчэй прывучаюцца да падкормкі. Ужо ў тры месяцы яны

тэінай і грамадскай дзейнасці». Тады ж, у час а'езду, на прыёме журналістаў у Крэмллі М. С. Хрушчоў гаварыў: «... Вы, журналісты, не толькі верныя памочнікі, а літаральна падручны нашай партыі — актыўныя баіцы за яе вялікую справу».

Быць верным памочнікам партыі, яе падручным — значыць, быць заўсёды ў ідэалягічным прапагандыстам яе ідэй, яе велічын заду і планаў. Якія грандзёныя перспектывы адкрываюцца перад савецкім народам сямігодны план, рашэнні студзеньскага Пленума ЦК КПСС! Лёгка будзем жа пісаць пра нашу светлую будучыню — камунізм — такімі словамі, каб яны захапілі кожнага савецкага чалавека, выклікалі ў яго жаданне працаваць, пераадолець цяжкасці, нямомна іці наперад.

Савецкі журналіст абавязаны заўсёды жыць жыццём народа, ведаць, што яго хваляе, радуе, непакоіць, актыўна ўмешвацца ў жыццё, пільна сячы за яго зменамі, прыкметах нараджэння новага, перадавага і палымянага, страіна пра ўсё гэта і пісаць.

Калісьці Маякоўскі сказаў: «Я хачу, каб і шыку прыраўнялі пера». І нам, савецкім журналістам, трэба браць раўненне на пэста-трыбуна, на пэста-пэрыяда. Няхай наша вострае пера заўсёды насмешыць б'е старое, аджылае, шкоднае. Будзем нястомнымі ў пошуках свежых фарбаў і палымяных слоў, калі мы сазімаем пісьм пра нашых сучаснікаў — членаў брыгад і ўдзельнікаў камуністычнай працы, смелых разведчыкаў будучыні. Ганаровы абавязак журналіста — паказваць характэрнае душы савецкага чалавека, яго самаадданую працу, яго жыццярэаднасць і няўтомную прагу да ведаў.

Трэба, каб са старонкі нашых газет і часопісаў, кніг і брашураў не сыхадзілі тэмы камуністычнага будаўніцтва, тэмы камуністычнага выхадання савецкіх людзей, людзей з высокімі маральнымі якасцямі.

Савецкі друк — друк новага тыпу. Яго адметная рыса — праўдзівасць і сумленнасць. Сіла савецкага друку ў тым, што ён адлюстроўвае інтэрэсы шырокіх народных мас, інтэрэсы будаўніцтва камуністычнага грамадства. Нашы газеты і часопісы а'яўляюцца выказнікам душы і спазыванняў народа, той сапраўднай трыбунай, з якой на ўвесь свет разнісца лютаская праўда.

Цяпер усе бачыць, што Савецкая дзяржава і ўсе краіны сацыялістычнага лагера ідуць па шляху індустрыяльнага развіцця, расквіту і ўмацавання свайго эканомікі і культуры. І нават ворагі нашы, сціпшы збы, вымушаны прызнаць, што яны больш адстае ад лютаскай Расіі, ёсць краіна Савятоў, якая ўсклыхнула ўвесь свет сваім нечуваным подзвігам.

А наядуна я пабываў у калгасе «Савецкая Беларусь» Мастоўскага раёна. Я быў тут не адночы, і мне падабаецца гэтая гаспадарка. Тут умова працаваць з дадзеным прызмам.

Павел Пятровіч Кандрэенка прышоў кіраваць арыелю з райсельгасінспекцыі. Ён заахвочыў і гэта адчуваецца ў яго рабоце.

Мы гутарым з гэтым рухавым ражакаватым чалавекам. Нарэшце, я кажу:

— Пойдзем паглядзім вашых цялят-сысункоў.

Павел Пятровіч зрабіў выгляд, што не пачуў майго пытання. Калі ж прасьба была паўторана, ён махнуў рукой і з нейкай крыўдай вышчыну скрозь зубы:

— Няма іх ужо ў нас.

— Чаму?

— Каровы псуецца ая падасу.

— А на праўдзё—наступіў я, адчуваю па голасу, што старшыня штосці ўтойвае.

— Што ж, калі па праўдзё, то слухайце. Каму хочацца мець у гаспадарцы «кароў-дармадзкі»? Мы б'ёмся за кожную кароўку малака, а яно тонамі знікае з нашага рахунку.

Малако кароў-карміцель ЦСУ не ўлічвае. Вось падлічыце. Нам-што год трэба мець мінімум 40 кароў-

карміцель. Няхай кожная з іх дасць тры тысячы літраў малака. Гэта будзе 120 тон. А яго ніхто не ўлічыць.

Мы карову кормім, поім, а яна ў нас за быка ходзіць.—Павел Пятровіч крыху памаўчаў, а затым закруціў:—Давайце! Хіба ж можна вырашціць цяля без малака? Не паверым жа яно сця.

Мяне моцна ўсхвалявала падобная становішча спраў. Хачелася даведацца, у што цяпер чуюць у рэспубліканскім калгасе. Прыехаўшы ў Мінск, я пазвоніў туды.

— Лі тэлефона Шклярэнка, — пачуўся з Рэспублікі.

— Колькі ў нас гадзінаў цялят падсасна-грудным спосабам?

— Невяднага.

— Чаму?

— Не хочам мець кароў-дармадзкі.

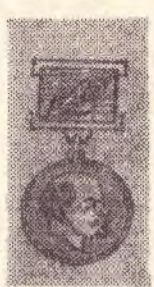
А ў рэспубліканскім ЦСУ пацвердзілі:

— Так, малако ад кароў-карміцель мы не ўлічваем. Гэта прадугледжана Інструкцыяй.

Нічога не скажам, ёсць такая Інструкцыя. Але яна стала ўпоперак дарогу перадавому метадзе гадзілі цялят. А ці можна зрабіць інакш? Можна і вельмі проста. Удоль каровы-карміцель можна ўзяць за палярэны год або вылучыць на кантрольны дойчы. Гэта можа быць зрабіць прадстаўнік ЦСУ сумесна са спецыялістам сельскай гаспадаркі. Я прывёў дзве канкрэтныя гаспадаркі, дзе па сучаснай адыёміі ад новага і савецкага метадзе гадзілі маладняку. Такіх гаспадарак шмат на Магілёўшчыне, Віцебшчыне, Гомельшчыне і ў іншых абласцях рэспублікі.

Жыццё імкліва б'іцца ўперад. Кожны дзень загарэаюцца новыя мая-

ЗА ІМІ СТАЯЦЬ МІЛЬЁНЫ

У слаўнай плядзе лаўрэатаў Міжнародных Ленінскіх прамій а'явіліся новыя імёны актыўных бараб'ітоў за мір.

Пастановай Камітэта па Міжнародных Ленінскіх праміях «За ўмацаванне міру паміж народамі» за выдатныя заслугі ў справе бараб'ітоў за захаванне і ўмацаванне міру Ленінскія праміі прысуджаны:

Філіпо Насра Рус — грамадскаму і дзяржаўнаму дзеячу (Рэспубліка Куба);

Сену Турэ — грамадскаму і дзяржаўнаму дзеячу (Гвінея-Біскупія);

Рамешвары Нору — грамадскаму дзеячцы (Індыя);

Антану Жоржу Табату — архітэктару, грамадскаму дзеячу (Ліван);

Астану Длуцкаму — грамадскаму дзеячу (Польская Народная Рэспубліка);

Уільму Мароу — грамадскаму дзеячу (Аўстралія).

Філіпо НАСРА. — Я павінен падзяліцца, што дасягнуў нашым народам да гэтага часу поспехі былі б немагчымы без вялікай саапарнасці з намі ўсіх народаў свету. Асабліва народы сацыялістычных краін, якія разарвалі ланцузі эксплуатацыйнага чалавечка.

Сену ТУРЭ. — Прысуджэнне мне гэтай высокай узнагароды характарызуе якасці і сілу бараб'ітоў гвінейскага народа за захаванне і ўмацаванне міру на аснове справядлівасці, роўнасці і супрацоўніцтва паміж краінамі.

Рамешвары НОРУ. — Гэта гонар не толькі для мяне, а для ўсяго руху прыхільнікаў міру ў нашай краіне, для ўсяго індыйскага народа. Я ілюструю той рэшту майго жыцця прысвячу служэнню ідэалам міру.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

— Так. Але хутка абсталявалі электрадаўняную ўстаноўку, і Дзяцко зноў вярнулася працаваць на ферму.

— Колькі кароў яна доўга цяпер? — Пятнішчы.

Добра, вельмі добра зрабіў у саўгасе, што аблегчыла працу дзяржа, Але ці толькі гэтым павінна служыць механічнае дзеянне? Чаму Антаніна Дзяцко. Яна паклала на стол паперку і сказала: «Не магу больш даць. Доктар кажа, што без рук застанусь. Бачыце, якія яны ў мяне?» — І вы задавалілі яе прасьбу? — спытаў я ў старшын.

Святкаванне 1 Мая ў Брэсце. Моладзь горада на дэманстрацыі.
Фота В. Германа, Фотакроніка БЕЛТА.

Святкаванне 1 Мая ў Віцебску. Работніцы фабрыкі «КІМ» на дэманстрацыі.
Фота С. Капеляка, Фотакроніка БЕЛТА.

ДРУГОЕ ЖЫЦЦЁ ПАЭТА

Перад мною невялічкая сіняя кніжка, толькі што выданае Беларускае выдавецтва «Міхась Багуна».

Цяпер я маю аўтаграф паэты гэта імя, мабыць, нічога не гаворыць. Мне ж хочацца ўспомніць і расказаць пра даўняга таварыша, пра яго вершы, якія пачалі другое жыццё праз трыццаць гадоў пасля іх напісання.

У апошні час выданае даволі многа кніг аўтараў — пачынальнікаў пасляваеннага беларускага літаратурнага перацвіцця гэтай зборніцы і часам дзіўнае навіна, павярхоўнасці, недасканаласці асобных пазі і вершаў, якія некалі здаваліся хваляваць нас. Кідаецца ў вочы несамастойнасць, рытарычныя некаторыя вершы 20-х і 30-х гадоў. А многі з нас упершыню браліся за перапісання іх у п'яніцы.

Што ж адбылося? Наўжо так састанала паэзія таго часу?

Не, мабыць, выраслі мы і наша павялічанае да мастацкага слова, сталі іншымі нашы густы, вышэйшыя — мастацкія крытэрыі.

Але ці можна закрэсліваць тое, што стваралася на зары беларускай савецкай літаратуры, ці можна забываць тых, што першымі ўспрымалі новую эпоху ў гісторыі чалавечасці, і рабілі гэта, які ўмеў, як ім паказваўся сэрца — шыра і ўсхваляваў?

Думаю, мы павінны беражліва збіраць, захоўваць і шанаванне ўсё, якая з гісторыяй пасляваеннага перацвіцця літаратуры, грунтоўна вывучаць гэтую багату спадчыну і шыра выдываць кнігі праймаў і паэтаў, якія не паспелі напісаць свае лепшыя творы.

Да такіх пісьменнікаў належыць і Міхась Багун. Увесь яго творчы шлях ад пераважна вучэбскага верша да апошняга невялікага паэмы роўна аднаго дзесяцігоддзя, а жыццё паэта — дваццаці дзесяці гадоў. У яго за плечамі не было ні ўніверсітэтаў, ні інстытутаў. Вучылі яго галодныя сіроты, служба парабкам у кулацкай, скончыўшы працоўную школу і карэктарныя курсы пры Міхай Міхайавічу тэхнікуме. Міхась Багун пачаў працаваць настаўнікам у вясковую пачатковую школу. Там і былі напісаны яго першыя вершы.

Я іду шляхам ясным і простым, Як ружоўка сьнежка зары. У лядзёсці марозная россып Сяглых зор.

Напэваючы вятры.

Міхась Багун належаў да беларускай моладзі, абуджанай Вялікім Кастрычнікам да інтэлектуальнага і творчага жыцця, моладзі, якая бачыла свой яны і прасты шлях і хацела пра сваю раўнасць расказаць усім у шыра і прастай перш.

Сучаснае і будучае паэзіі перадае савецкага дзесяцігоддзя ўспрымалася сімваламі, як «сонежныя зоры», як «новыя рубіны», як «ззяўненне «назды, жаданіў і імкненіў». Побач з абстрактнымі выявамі і слоўнымі прыгожасцямі ў вершах Багуна ёсць добрая назіральнасць і сапраўднае пачыненне, у іх адчуваецца атмасфера таго часу, калі бурліла вяска, шукаючы новых шляхоў, калі амаль кожны вечар прыходзілі сходы камітэтаў беднаты і камсамольскіх чучек, калі біваліся першыя каператныя і лікбезы. Вершы Міхася Багуна гэтага перадымаюць у аўтабіяграфічнай. Ён, маляды настаўнік Рокнаўскай школы на Багомельшчыне, быў адным з тых, што неслі ланіцы ідэі ў сяло, ідэі ў вы-

за сабой вясковую моладзь: Прыду дамоў і сэрбную Матулю абыну... Яна капулю зрабуну Там латэе капус... З сваёй усмешкай-казкаю Павернецца ка мне І скажа Гэтак ласкава: — Страсі, Міхаська, снег. Што, мусіць, зноў Са сходу ты, Сыночак мой, ідзеш? Гляды, бо сход, Мой златны, К дабру не прывядзе!

Так, гэта кавалачак жыцця. У тых гады дажывалі свой век і латзі, і зрбыны кашулі, а маткі баяліся, каб іх сыноў не напаткала куля кулацкага абрза. Няхай не ўсё дасканала ў гэтых вершах, напісаным ішч яшчэ ідэяй рукой юнака, але праймаўнасць малюнка ўспрымае ў памяці расы і рысыскі складаных і бурных часоў навай слаўнай гісторыі.

У тым жа 1927 годзе Міхась Багун напісаў невялікую паэму «Над балотам». Яна расказана ўсім фарбамі маляўнічага «бурнага» паэзіі, у ёй даволі шмат слоўнага шумавання, але ў яе аснове праймаўнасць і тая праблема, што хвалявала ўсю першую палову гады гаспадарання на новай зямлі.

У сяло, якое якімсь гібела на балотэ, дзе пачаліся каўтун і ліхаманка, цемра і безмясцель, вярнуўся салдат Мікола. Ён прынёс балызаўскую праду зямлякам і разам з малымі настаўнікам павёў вясковую моладзь на балотэ, на цемру і адсталасць.

Але моладзь з вясёлым Міколам Захачала па-новому жыць і на лівя сапаханым сёлам Распачала балота сушыць.

«Гэта ж зарываваная проза», — скажа чытач. І з ім нельга не пагадзіцца. Замест паказу вялікіх зрухаў, якія адбываліся ў вёсцы і ў свядомасці людзей, замест раскрысця чалавечых характараў, аўтар пераказавае палатэ дэмаі паважыў і праймаўнасць. Такі нахалон быў уласцівы не толькі Багуну. У творых многіх старэйшых і больш вопытных паэтаў дзесяціх масы, натуры людзей, грамада. Яны і думалі і паводзілі сябе так, як хацеліся аўтару; чалавек ж з яго думамі і сумненнямі, радасямі і надзеямі, удачамі і горам не было.

Усе гэтыя хібы ёсць і ў ранняй паэме Міхася Багуна. Але людзі старэйшага пакалення, прачытаўшы яе, яскрава ўспрымалі сваю малодзасць, адчуваючы атмасферу таго часу, ямоладзі і будаваў дарогі, удзельнічаў у арганізацыі першых калгасаў і пісаў пра тое, што бачыў, чым жыў.

Бо нашыя вёскі, У гурдах зашлілі Сузор'ямі сонечных раніц. Бо сёння на нашай Савецкай зямлі Красце зора будавання! Гол ад году маінее голас паэта Багуна, то вершы становіцца больш самастойнымі і мужымі, ён імкнецца з глыбей асэнсаванні свой час і зазірае ў аўтабіяграфічны дзень. У настаўніцкіх і даручніцкіх маляды паэт выбірае сабе Майкоўскага. Вучоба ў вы-

датнага паэта рэвалюцыі не абмяжоўвалася перамяненнем формы, не зводзілася да слаўнай «лесвіцы». Міхась Багун хацеў пра многае расказаць ўсхвалявана і горача. Ён верыў у вялікі творчы сілы свайго народа, ён бачыў яго аўтабіяграфічны дзень. У 1935 г. Багун пісаў:

Мы здолелі Плечы свае распрастаць. Наш разум даўно раскаваны — І першым ў свеце Рвануцца на старт Краіны майей стратапалны. Нам першым Энергію сонечных рэк Раскрые разгромамы атам. Каб быў у краіне майей Чалавек.

Нам сонца і шчасце багатым.

Гэта ж сённяшні дзень! Толькі час унес публіцы карэктным у навуковую тэрміналогію, таму «стратэпалны» і «разгромамы атам» гукаць крыху аразіча.

Пра што ён пісаў Багун, ён заўсёды адчуваў сябе частынкі свайго народа, сынама вялікай краіны. Усё, што адбывалася на зямлі, радвала, хвалявала ці засмучала яго. Увага савецкіх людзей у 30-я гады была прыкавана да Іспаніі. Бадай, не было тады, які б не пісаў ўсхваляваных вершаў пра мужных іспанскіх патрыётаў. У 1936 г. Міхась Багун закончыў паэму «Канчыта з Таледа». Ужо з першых радкоў адчуваецца, што не пісала вопытная рука мастака, узрушанага гераізмам язамолагіта народа, улюбленага ў сваіх героях — кахагара Бартола і юную Канчыту.

Паэт узвзў адзін з эпізодаў гераічнай барацьбы іспанскага народа і ў нескладаным сюжэце раскрыў вобразы сапраўдных патрыётаў, якія ахвяруюць сваёй малодзасцю і каханнем у імя свабоды. Верш пазымы лакалічым і дакладным, вобразамі і строі:

А змрок гусцеў. І вась, як тнеў. Як віхар блізкай буры, Напругны голас прайзвінеў, Далорэс Ібаруры: — Байцы, Іспаніі краса, На фронт адзіным строём! Не лепш, чым жоўнаго труса, Быць удальца героя!

Паэма «Канчыта з Таледа» сведчыць, што паэт творча рэз ад твора, пачытаў асваляюцца майстарствам слова.

Пра жыццё Міхася Багуна паспелі выказаць невялікія зборнікі вершаў — «Рэха бур» (1931), «Рэвалюцыя» (1932) і выпусціў кніжачку апаўданаў для дзяцей (1934). Выхад у свет «Выбранага» ўспрымалася як лепшы помнік здольнаму паэту. Кніжка любіцца складаная, адрадавана і падрыхтавана да друку Алесем Звонакам. Ім жа напісана шкава і, змястоўна прадмова.

Здзіўляе толькі нехайнасць укладальнікаў і аўтараў біяграфічнага даведніка «Пісьменнікі Савецкай Беларусі». У ім напісана, што Міхась Багун, які сапраўды існаваў, «Рэха бур» і «Рэвалюцыя», Багун выдаў зборнікі «Залатая раўна», «Пазмы», «Вершы і аповяданні», што памер ён у 1938 г. (замест сьнежня 1937 г.). Усё гэта прыдумана аўтарам заметкі пра Багуна, які нават яленаваўся правярэць бібліяграфію твораў паэта.

Міхась Багун пры жыцці не быў ні «вядучым», ні «выдатным», ён быў толькі малым; малым ён і зазірае ў аўтабіяграфічны дзень. У настаўніцкіх і даручніцкіх маляды паэт выбірае сабе Майкоўскага. Вучоба ў вы-

Сяргей ГРАХОЎСКІ.

«СЯРОД ЛЮДЗЕЙ Я ВЕЧНА ЖЫЦЬ ХАЧУ!..»

Споўнілася сто год з дня нараджэння вялікага пісьменніка, паэта і грамадскага дзеяча Інды Рабіндраната Тагора.

За сваё доўгае, асмысленае жыццё Тагор стварыў мноства літаратурных твораў, якія пакінулі незабыўны след у свядомасці ўсяго чалавечасці. Чытаючы і перачытаючы раманы, вершы, п'есы вялікага гуманіста Інды, мы адчуваем у іх спадзяванні індыйскага народа, які стагнаў пад жорсткім каланіяльным прыгнётам. Рабіндранат Тагор быў палымным патрыстам свайёй шматпакутнай радзімы, ён цвёрда верыў у перамогу жыцця над смерцю, святла над цемрай, у вызваленне свайёй краіны.

Не паміраць, а жыць шчасліва ў свеце гэтым.

Сярод людзей я вечно жыць хачу!.. Пакуль жыў, Я буду песнямі з людзьмі дзяліцца, Сябе у кветках песень тых заўсёды бачыць...

Так пісаў вялікі паэт у вершы «Жыццё». Ён быў, па словах Джавахарлала Неру, выдатным інтэрнацыяналістам. «Ён верыў у міжнароднае супрацоўніцтва і працаваў у імя яго. Ён прынёс у ішыя краіны тое, што Індыя магла ім даць, а ў Індыю тое, што свет мог даць яго ўласнаму народу».

У 1930 г. Тагор наведваў Савецкі Саюз, «Нарэшце я прыбыў у Расію. Усё, што я бачу, — чудова. Непадобна на ішыя краіны. У корані адрозненасці. Яны ўсхваляваны ўсё — так пісаў Тагор у сваім першым лісьце з Расіі. Асабліва дзіўна і індыйскага пісьменніка незвычайна размах культурнага будаўніцтва ў нашай краіне, раскіт асветы, вялікае імкненне шырокіх народных мас да адукацыі, навуцы, мастацтва».

Цікава адзначыць, што Рабіндранат Тагор у сваіх «Пісьмах аб Расіі» сярод ішчых рэспублікаў нашай неабсяжнай Радзімы, у якіх правозісіцца вялікая работа па адукацыі мас, назваў і Савецкую Беларусь. «Колькі праймаўнасць клопатаў, якая зьявілася энергія прыкладна, каб нізодзіна чалавек не адчуваў сябе бездапаможным і непрыстаўным да справы, — пісаў Тагор. — І не толькі ў Беларусі, але і сярод паўшмывізаваных народаў Сярэдняй Азіі яны распаўсюджваюць асвету з хуткасцю лаводкі. І яма мяжы іх настольнай энергіі, накіраванай да таго, каб адкрыць гэтым народам доступ да вяршых навуцы».

Гісторыя кніжачкаў аб Беларусі да Інды. Лісы і рэкі, моры і акіяны аддзяляюць нашу рэспубліку ад сонечнай Бенгаліі — радзімы Тагора. Але

Прысваенне Рабіндранату Тагору ступені доктара літаратуры

У 1913 г. Калькуцкі ўніверсітэт прысвоіў Рабіндранату Тагору ступень доктара літаратуры. Ён інтэнсіўна працаваў і адукацыі на ўсе важнейшыя праблемы сучаснасці. Народ з прагнісцю прыслухоўваўся да кожнага яго слова. Адзін з сучаснікаў вялікага пісьменніка зазначаў: «Калі ў Калькуцы аб'явілася лекцыя Тагора, зала або грамадскі будынак атэжасца натушнымі людзьмі, якія не знойшлі месца ў сэрэдзіне і кохуць хоць знадворку пачуць тук яго голас. Немагчыма пераважыць яго папулярнасць у сябе на радзіме; а яго песні — іх спавоюць па ўсёй Індыі».

Нек у Лондане было наладжана чытанне п'есы «Чытра». Статс сакратар па справах Інды Мон-тэго расказаў наступныя дэмаі:

Будуць у Інды, ён адночы ўначы ехаў па дэсе і трапіў на паліцыю, дзе заклал кастра сязале некалькі чалавек. Высокала стаўлены вільямовы вырашчыў злезлі з кчы і даць іму крыху адлачыць.

Хутка пасля гэтага ў гушчару выйшаў нейкі бедня апрануты хлопчык і таксама падсеў да вогнішча.

Прайшло некалькі хвілін, і адзін з прысутных праспяваў песню. З яго ўзвзў прыклад другі, трэці...

Дайшла чарга і да хлопчыка. Але словы і мелодыі яго песні былі куды лепшыя, чым у астатніх. Мужчыны, зацікавіўшыся, спыталі, чыя гэта песня. Хлопчык няспалоўнаў паліцыя, а потым адказаў, што не ведае, але чуў, як яе спавоюць усюды.

Праз некаторы час Мон-тэго пры аўсім акалічэннях зноў пачуў песню і дэмаі, што яе аўтар не хто ішы, як Рабіндранат Тагор.

Джэ ЛІТАН, прафесар, доктар філалагічных наву

Аўтар гэтай нататкі — суаўчыннік вялікага Тагора, прафесар Тбіліскага дзяржаўнага ўніверсітэта ім І. Сталіна, супрацоўнік кафедры агульнага мовазнаўства.

Клуб на грамадскіх пачатках

У сёмай палыводчай брыгадзе калгаса «Ігітан» Міёрскага раёна працуе клуб на грамадскіх пачатках. Праўленне калгаса дапамагае моладзі абсталяваць памяшканне, выпісала газеты, часопісы.

Пры клубе працуе бібліятэка, ёсць гармонік, радыёпрыёмнік, шахматы і дамаі. Пачала выходзіць наспяная газэтка «Атэіст». Самадзейныя артысты клуба далі пачаць канцэрты ў сваім калгасе і ў суседніх сельгасарцелях. Работнікі кіруе свет клубу, які знахальвае агітатар-настаўніца М. Пуціна.

Е. ГУРЫНОВІЧ.

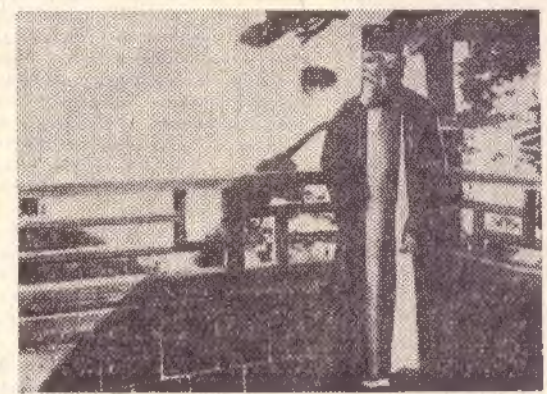

Галоўны рэдактар НІЧПАР ПІШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗІР, Алжандр БУТАКОВ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадз МАРШЭНІЧ (адказны сакратар), Пітро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОУ, Янка ШАРАХОУСКІ, Іван ШАЦІЦА, Рыгор ШЫРМА.

вялікай адлегласці не можа перашкодзіць той глыбокай цікавасці, якую праймае беларускі народ да шматлікай культуры, літаратуры і мастацтва Інды.

Яшчэ ў глыбокай старажытнасці з'явіліся выдатныя эпічныя творы індыйскага народа — «Махабхарата» і «Рамаяна», у якіх адлюстраваліся народная мудрасць і народныя ўяўленні аб жыцці. Да іх неаднаразова звярталіся многія паэты Інды, у тым ліку і Рабіндранат Тагор. Пра вялікую павагу беларускага народа да выдатных помнікаў старажытнаіндыйскай літаратуры, у прыватнасці да паэмы «Махабхарата», сведчыць той факт, што ў творчай спадчыне Янкі Купалы мы знаходзім побач з перакладамі ішчых замежных аўтараў і вольны пераклад урыўка з «Махабхараты», вядома пад назвай «Паліўнічы і пара галубкоў». У каментарыях да гэтага перакладу Купала пісаў: «Легенда ж аб паліўнічым і галубках не ёсць даслоўны пераклад з індыйскай

Рабіндранат Тагор. Фота І. Ламтацідзе (Тбілісі).

мовы, я ўзяў толькі аснову гэтай аповесці і болей-меней захаваў форму саскрыжыка верша — «шлэкі», якой усе кнігі «Махабхараты» напісаны».

Традыцыйны перакладаў твораў індыйскага паэта, пачаўшы Янкам Купалам, прадоўжыў Якуб Колас, які ў 1926 г. пераклаў на беларускую мову два лірычныя вершы Рабіндраната Тагора.

Сярод дзяко тысяч песень, напісаных вялікім індыйскім паэтам, ганарова месца займае яго любімая лірыка, якая вызначаецца яркасцю паэтычных вобразаў, незвычайнай шчырасцю і глыбінёй, разнастайнасцю памераў і рытмаў, сакавітай народнай мовай. Гэтыя якасці тагараўскай паэзіі і прыцягнулі да яе ўвагу Якуба Коласа.

З вялікім майстарствам перадаў беларускі паэт радасці і пакуты каханя індыйскай дзяўчынкі, шчырае пачуццё якой так пранікнёна, тонка выказаў Тагор.

Скажы мне, мой лубы, ці праўда ўсё гэта: Калі мае вочы — узлётны зарніч, Тады тваё сэрца — адсвят бліскавіц, Душа ж у грывотнай шмари адзета? Ці праўда, што соланкі зусны мае, Як лісьцік разгортнуты красі тва, Што чарамі вёсені «це» мае цела, Што песняй, як арфай, зважышч зямля, Як толькі нага па ёй ступіць мая? Ды то не мая, што і ночка няспела Мне радасці плача бліскавіч расой, Што я аздабляю і золак сабой? Ці праўда, што толькі аду мяне ў свеце Шукала каханне тваё, дарэгі, Блукаючы доўга па свеце тутгі.

Каб сэрца сугучнасць пачуць, затрымеціш? Калі ж тваё сэрца мяне неатакала, То радасці, бязмернае шчасце пазнала. І слодыч пачуў ты у словах майх, У гутарках ціхіх, вачам майх чорных, У кудрах дэмаічых майх напакорных, І ў мне адбываецца кожны твой міг, І вечно таянасю я ўся адзета.

Скажы ж мне, мой лубы, ці праўда ўсё гэта? У крыху ішчым плане напісаны другі лірычны верш Тагора, які таксама пераклаў на беларускую мову Колас, вельмі добра перадаўшы гумар арыгінала.

Шану ён: «Мілая, ну, глянь, хоць разік глянь!»

Яму з дакорам я прамовіла: «Адстань!» А ён са мной астаўся. За рукі ўзяў мяне, у вочы мне зірнуў. «Такіны!» — сказала я. Ён вочам не змаргнуў І толькі пасмаўся.

Дэмаі мяне прыпаў, крануўшыся чыкаі. Абурана сказала я: «Ах, стыд які».

Ды стыд яму не стаўся.

Ён кветачкаю мне адзобіў валасы.

«Якая ж мне карысць ад гэтых красы?»

І тут ён не крануўся.

І зніўшы мой вянч, пайшоў ад мяне проч.

Я плачу, думаю аб ім і дзень і ноч — Ах, хай бы ён вярнуўся.

У 1914 г. у Маскве выйшаў рускі пераклад сучасна вядомага паэтычнага зборніка Тагора «Гітанжалі», прасякнутага палымнай любоўю да чалавека, пафасам савяржэння жыцця і верай у перамогу справядлівасці.

Хутка пасля выхаду ў свет рускага перакладу зборніка «Гітанжалі» ў яраслаўскай газэце «Голос» з'явілася рэзэнзія на яго, напісаная Максімам Багдановічам.

Адначасу з пачатку свайёй рэзэнзіі вялікую папулярнасць Рабіндраната Тагора не толькі на яго радзіме, але і ў Еўропе, М. Багдановіч дае выключна высокую ацэнку лірычным вершам індыйскага паэта.

Гаворачы пра філасофскую значнасць гэтага паэтычнага зборніка, М. Багдановіч падкрэсліваў у той час прастату і дэмаіскасць яго. Перафразіруючы словы аўтара «Гітанжалі» — «Дай мне толькі зрабіць жыццё маё простым і правым, як дудка з чароты, каб ты яго напалюў, музыко», Максім Багдановіч піша, што вершы Р. Тагора «нагадваюць ігру дудкі з чароты». У гэтым спалучэнні філасофскага зместу з прастай, вобразнай формай, адзначае Багдановіч, і заключаецца аснова асаблівае кнігі Тагора.

Падкрэсліваючы рэалістычны змест паэтычнага зборніка «Гітанжалі», беларускі паэт спыняецца на мастацкіх асаблівасцях вершаў Р. Тагора, адзначыўшы прыгожыя і багатыя арыгінальныя, але зусім не мудрагелістыя параўнанні ў выдатнага паэта Інды.

Значэнне гэтай невялікай рэзэнзіі цяжка перацніць; звыш сарака год назад Максім Багдановіч адзін з першых у нашай крытыцы правільна ахарактарызаваў значэнне паэзіі Р. Тагора ў гісторыі індыйскай і сучаснай літаратуры.

Услед за творамі Рабіндраната Тагора на беларускую мову перакладваліся вершы і апаўданаў і ішчых аўтараў Інды, асабліва ў наступныя часы. Шануючы ўсё лепшае, што расаваецца ў Інды ў рэчышчы прагрэсіўнага мастацтва і культуры, беларускі савескі чытач тым срым уносіў сваю дапамогу ў вянч неўміручага Тагора.

Н. ЛАПІДУС.

Прыязджайце, павучыцеся!

Часта праходзіць месяц, перш чым чытач дэмаіцца пра існаванне ішчэй кнігі. Яна доўгі час ляжыць на складзе магазіна пакрыжавана пылам. І як шкада, што вельмі рэдка першае слова пра новы твор скажучы тым, да каго ён трапіла раней за ўсё, — кнігандляўца работнікі. Многія з іх, на вялікі жаль, бесклапотна ставяцца да лёсу кнігі: прадалі — добра, не прадалі — ну і няхай. Але ёсць у гандляваўцы сетцы людзі, якіх глыбока, па-сапраўднаму хваляе лёс кнігі. Праўда, такіх ішч, на жаль, малавата.

У Брэсце нам парайлі: — Здаецца ў Драгічын. Там ёсць кніжны магазін, лепшы ў вобласці. Пацікавіцца? У магазін, на ўсё шчырнае сям, амаль да столі ўзвышаныя заставленыя кнігамі паліцы. Ла іх многа людзей. Яны разгледзілі кнігі. Мы ішчым узлоўж паліцы, кінавіліся літаратурай. Чаго тут толькі няма! Мастацкія творы, даведнікі, глумальныя слоўнікі, кнігі па сельскай гаспадарцы, тэхнічныя дапаможнікі... Увогуле выбар настолькі багаты і разнастайны, што ўсё го назваць проста нельга.

Рэпатм ішчыню паруючы дзіцячына галасы. Дзеці акружылі маленькую жанчыну ў чорным халатце. Падышлі, школьнікі ўсхваляваныя, на іх тварах расчараванне і крыўда. Жанчына спрабуе супакойць дзіця і сама пры гэтым вельмі хваляецца.

— Дзеці, пра тое, што казкі атрыманы, мы аб'явілі па радзё ўвора ўвечары. А цяпер ужо тры гадзіны дзень. Усе разабралі. Чаму вы так позна прыйшлі?

— Мы і раныш ў школе былі. Што ж цяпер рабіць? Давяйце вырашым так: я пазваў ў Брэст і папару, каб прыйшлі ішч; а вы запыніце ў кнізе пошты свае прывішчы і адрасы. Як толькі кніжкі атрымае, прынясе вам іх дадому. Добра?

Добра, згаджаюцца дзеці. Таары іх святваюць, і ўсё кампанія накіроўваецца да невялікага круглага століка, што стаіць у кутку памяшкання. Гледзячы на іх, жанчына са скрухал ківает гач.

лавоі і, звяртаючыся да нас, гаворыць: — Самыя пэтрававалыныя павучыцца. Давай ім беларускія народныя казкі. А іх ішчю вельмі мала.

Так мы пазнаёміліся з загадчыцай магазіна Ліліяй Пятроўнай Алексеевай. На наша пытанне, пра якую гэта ўварожаную аб'яву яна гаварыла, Лілія Пятроўна адказала: — А-а... Гэта праз